

Святитель Тихон (Беллавін) – патріарх Всеросійський

Після Лютневої революції і падіння монархії в Росії був скликаний Всеросійський Помісний Собор, який зібрався 15 серпня 1917 р. в Успенському соборі Московського Кремля. Навколо питання про відновлення патріаршества розгорілася дискусія. Лише 28 жовтня, вже після здобуття влади більшовиками, було остаточно прийняте рішення про обрання патріарха. Патріархом Московським і всієї Русі було обрано митрополита Московського Тихона (Беллавіна) – як говорили в народі, «найдобрішого з ієрархів Руської Церкви» [2, с. 19].

Святитель Тихон народився 19 січня 1865 року в родині сільського священика Торопецького повіту Псковської єпархії Іоанна Беллавіна. У миру він носив ім'я Василь. З юних років він відрізнявся особливою релігійною налаштованістю, любов'ю до Церкви і рідкісною лагідністю і смиренням.

Навчався Василь у Псковській Духовній Семінарії в 1878 – 1883 роках. Скромний семінарист відрізнявся ласкавим і привабливим характером. Він був досить високого зросту, білявий. Товариші любили його. До цієї любові завжди приєднувалося і почуття поваги, пояснюється його релігійністю, блискучими успіхами в науках і постійною готовністю допомогти товаришам, незмінно зверталися до нього за роз'ясненнями уроків, особливо за допомогою у складанні та способи їх усунення численних у Семінарії творів.

У 1888 році Василь Беллавін, закінчив Санкт-Петербурзьку Духовну Академію і в світському званні отримав призначення в рідну Псковську духовну семінарію викладачем. І тут він був улюбленцем не тільки всієї Семінарії, але і міста Пскова [5, с. 88].

Прагнучи своєї чистою душею до Бога, він проводив суворе, цнотливе життя і на 26-му році життя, в 1891 році, прийняв чернецтво. На його постриг зібралося майже все місто. Постригався свідомо і обдуманно, вступаючи в нове життя, бажаючи присвятити себе виключно служінню Богові і Церкві. Йому, було дано ім'я Тихон на честь святителя Тихона Задонського.

З Псковської Семінарії ієромонаха Тихона перевели інспектором в Холмську духовну семінарію, де він незабаром став її ректором в сані архімандрита. На 34-му році життя, в 1898 році, архімандрит Тихон був зведений в сан єпископа Люблінського з призначенням його вікарієм Холмської єпархії.

Єпископ Тихон ревно віддавався роботі з облаштування нового вікаріатства, а чарівністю свого морального обличчя він придбав загальну любов не тільки російського населення, але і литовців та поляків.

14 вересня 1898 р. владика Тихон був направлений для несення відповідального служіння за океан, в далеку американську єпархію в сані єпископа Алеутського, з 1905 року – архієпископа. Очолюючи Православну Церкву в Америці, архієпископ Тихон багато зробив у великій справі поширення Православ'я, у впорядкуванні своєї величезної єпархії, в якій він заснував два вікаріатства, і в будівництві храмів для православних російських людей.

У 1907 році він повернувся до Росії і був призначений на Ярославську кафедру. І в Ярославлі він швидко придбав любов своєї пастви, що оцінила його

світлу душу, що виразилося, наприклад, в обранні його почесним громадянином міста.

У 1914 році він – Архієпископ Віленський і Литовський. Після переведення у Вільно він зробив особливобагато пожертвувань в різні благодійні установи. Тут також виявилася його натура, багата духом любові до людей.

Після Лютневої революції і сформування нового Синоду владика Тихон став його членом. 21 червня 1917 р. Московський єпархіальний з'їзд духовенства і мирян обрав його своїм правлячим архієреєм, як ревного й освіченогоархіпастиря, широко відомого навіть за межами своєї країни.

15 серпня 1917 року в Москві відкрився Помісний Собор, і Тихон, архієпископ Московський, ставши його учасником, був удостоєний сану митрополита, а потім був обраний і головою Собору. Собор ставив собі за мету відновити життя Руської Православної Церкви на строго канонічних засадах, і перший великий і важливим завданням, гостро встала перед Собором, було відновлення Патріаршества [4, с. 16].

Обрання Патріарха відбулося 18 листопада 1917 р. у соборному храмі Христа Спасителя. Після закінчення Божественної літургії, під час якої з Успенського собору прибула Володимирська ікона Божої Матері, і звершеного за особливим чином молебню священномученик Володимир (Богоявленський), митрополит Київський і Галицький, показавши тим, хто молився, ковчег з жеребами, зняв з нього печаті. Старець-затворник Зосимової пустині схієромонах Олексій, помолившись, витягнувши жереб, віддав його митрополиту Володимирі і той оголосив ім'я митрополита Тихона. Присутні в єдиному пориванні проспівали «аксіос», і потім члени Собору вирушили на Троїцьке подвір'я, щоб повідомити владика Тихона, який цього дня звершував там Літургію, про обрання його на Патріарший престол [2, с. 19].

Ставши на чолі російських ієрархів, Патріарх Тихон не змінився, він залишився таким же доступним, простим, ласкавим людиною. Всі, стикалися зі Святійшим Тихоном, дивувалися його дивовижною доступністю, простотою і скромністю.

Незмірноважкий був його хрест. Керувати Церквою йому довелося серед загальної церковної розрухи, без допоміжних органів управління, в обстановці внутрішніх розколів і потрясінь, викликаних всілякими «обновленцями», «автокефалістами». Ситуація ускладнювалася і зовнішніми обставинами: зміною політичного ладу і приходом до влади богоборчих сил, голодом, громадянською війною. Це був час, коли відбиралося церковне майно, коли духовенство зазнавало переслідувань і гонінням, масові репресії захлиснули Церкву Христову. З усіх кінців Росії приходили до Патріарха звістки про це.

Своїм виключно високим моральним і церковним авторитетом Патріарх зміг зібрати воєдино розпорошені та знекровлені церковні сили. У період церковного лихоліття його незаплямоване ім'я було світлим маяком, що вказує шлях до істини Православ'я. Своїми посланнями він кликав народ до виконання заповідей Христової віри, до духовного відродження через покаяння. А його бездоганне життя було прикладом для всіх.

25 вересня 1919 року, вже в самий розпал громадянської війни, він видав Послання з вимогою до духовенства не вступати у політичну боротьбу. Влітку 1921 року вибухнув голод у Поволжі. У серпні Патріарх Тихон звернувся з Посланням

про допомогу голодуючим, направленим до всіх російських людей і народам світу, і благословив добровільне пожертвування церковних цінностей, які не мають богослужбового вжитку. На місцях насильницьке вилучення викликало повсюдне народне обурення. В Росії пройшло до двох тисяч процесів і розстріляно було більше десяти тисяч віруючих. Послання Патріарха було розцінено як саботаж, у зв'язку з чим він перебував в ув'язненні з квітня 1922 року по червень 1923 року [1, с. 289].

Особливо багато послужив Руській Православній Церкві Святійший Тихон в болісну для Церкви пору так званого «обновленського розколу». Святійший проявив себе вірним слугою та сповідником непошкоджених і неспотворених заповітів істинної Православної Церкви. Він був живим уособленням Православ'я, що несвідомо підкреслювали навіть вороги Церкви, називаючи її членів «тихоновцями».

У неділю, 5 квітня 1925 р. він служив останню Літургію. Через два дні Святійший Патріарх Тихон помер. У свої останні хвилини свого життя він звернувся до Бога і з тихою молитвою подяки й хрестячись, вимовив: «Слава Тобі, Господи, слава Тобі ...» – в третій раз перехреститися він не встиг [3, с. 9].

Попрощатися з Патріархом прийшло близько мільйона чоловік, хоча всіх прощатися в продовження якихось сто годин не міг вмістити Великий собор Донського монастиря Москви, де до поховання знаходилося тіло покійного Патріарха.

Таким чином, на відповідальному посту Першосвятителя Руської Церкви Святійший Тихон пробув сім з половиною років. Важко уявити Руську Православну Церкву без Патріарха Тихона в ці роки. Так незмірно багато зробив він і для Церкви, і для зміцнення самої віри у важкі роки випробувань, що випали на долю духовенства та віруючих.

Список використаної літератури:

1. Красный мираж. Палачи великой России. / А.М. Мирек. – М.: ООО «ВАДИМ», 2008. – 544 с.
2. Мазурін М. Як обиралися патріархи на Русі / М. Мазурін // Церковна православна газета. – 2008. – січень. – С. 18 – 19.
3. Моїсеєнко В. «На цих горах возсіяє Благодать Божа...» Історія Руської Православної Церкви. Частина IV (з 1700 р. до сьогодні) / В. Моїсеєнко // Церковна православна газета. – 2009. – березень. – С. 8 – 9.
4. Протоіерей Владислав Цыпин. История Русской Православной Церкви. 1917 – 1990. – М.: Издательский дом «Хроника», 1994. – 255 с.
5. Русская Православная Церковь. XX век / А.Л. Беглов, О.Ю. Васильева, А.В. Журавский и др. – М.: Изд-во Сретенского монастыря, 2008. – 800 с.: ил.